

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 559.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796473553360/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- ind*: indtræffer. – *Lykke*: skæbne (god el. dårlig). – *Notarius*: notaren, se n.t.s. 394. – *vel grundet*: velfunderet. – *Tønder*: se n.t.s. 372. – *Strygmaal*: strøget mål, så at kornet danner en vandret overflade i højde med tøndens overkant. – *Rixdaler*: se n.t.s. 11. – *i Topmaal*: med »top» på.
- 405 *om en Hals*: fortabt. – *løber*: løb (bydemåde flertal). – *paa Døren*: af sted. – *Fort*: straks. – *Staderhank*: sludrebotte.
- 406 *Catalogus*: lat.: katalog, fortegnelse. – *Lin-Klæder*: undertøj. – *Strykke*: handling, streg.
- 407 *skikke mig derudi*: finde mig i det. – *Fristelse*: knibe.
- 408 *Hillemænd*: »hold da op». – *Discours*: samtale, snak.
- 409 *endelig*: når alt kommer til alt. – *Hillemænd*: »ih, du store!» – *dette forbandet Tav*: det for en fordømt sag, »det for noget pokkers noget». – *tijform*: i forvejen. – *fortryde paa*: tage (ham) det ilde op. – *fortuødeligt*: plagsomt, brydsomt. – *Process*: retssag.
- 410 *Habilitet*: dygtighed, snilde. – *Rixdaler*: se n.t.s. 11. – *endelig*: ubetinget. – *uden at jeg vil sætte (...)* op: med mindre jeg udsætter. – *Straa-Junker*: laps, spradebasse.
- 412 *styrter*: falder død om. – *gallant*: flot, med en undertone af letfærdigt, udfordrende. – *Mogengave*: se n.t.s. 402.
- 413 *synderlig*: særlig. – *synderlig Himlens Direction*: satire over den forlorne højtidelighed i forbindelse med datidens konventionelle frierier. – *Direction*: styrelse. – *Fruentimmer*: kvinde. – *uroest*: uden at rose mig (for fromhed). – *læse*: bede. – *tage paa hendes Bryst*: der er her ikke udelukkende tale om en for frieren kompromitterende grovhed, men også om en gl., på komediens tid foreldet, ceremoni af fr. oprindelse, der markerede den nyforlovede mands første legitime »frihed» over for sin tilkommende og samtidig udtrykte mandens hyldest til kvindens skønhed, se herom Kr. Nyrop i *Dania* X (1903), s. 142f.
- 414 *spiller*: leger, med frivol bibetydning: kopulerer. – *Senge-Kammer*: soveværelse.
- 415 *Hillemænd*: »hallojsa!»
- 416 *ansulere*: konsultere, rådføre. – *ansulere alicui*: lat.: at rådgive én (hensynsfald). – *saa og*: således også. – *ansulere alicuique*: lat.: at konsultere én (afhængighedsfald). – *Orthographien*: retskrivningen. – *confunderer*: sammenblander. – *Syntax(i)*: ordfølningstæret (det opr. gr. ord er bøjet på lat., i ablativ, fordi »med» styrer abl. på lat.). – *Orthographia (...)* scribendi: lat.: ortografien er den kunst at skrive ordene rigtigt. – *urt om*: berørt, omtalt. – *non orthographiam sed phrasas corrigo*: lat.: jeg retter ikke ortografien, men vendingerne. – *lovlige*: prisværdige (af ty. löblich). – *Fundatzer*: regler, bestemmelser.
- 417 *Artikler*: punkter (i en sag). – *in Foro Theologico*: lat.: for den teologi-

- ske ret, den kirkelige domstol. – *Den Rommersk Ræt*: rommerretten, se n.t.s. 119. – *in libros (...) paragnaphos*: lat.: i bøger, kapitler og paragraffer (afsnit). – *codicem (...) novellas*: lat.: betegnelser for forskellige dele af Rommerretten (bøjet i afhængighedsfald, fordi de er genstandsled i sætningen), se n.t.s. 119. – *mig iwidende*: uden at jeg har vidst det. – *allarmet*: oprørt. – *Lucifer*: Djævelen.
- 418 *have bedre klem*: være vægtigere og mere virkningsfuldt. – *den Spanske Maade*: påhittet kan være lånt i Regnards komedie *Les Filles errantes* (fr.: *De vildfjerne/omstrefende piger*) fra 1690, «scene de commissaires», i den ital. skuesp. og dramatiker E. Gherardis af Holberg kendte samling af ital.-fr. komedier *Le Theatre Italien* (1691-1697), bd. III s. 31f i 1721-udg. – *compendieux*: kortfattet.
- 419 *forbandet Tøy*: spokers noget. – *Tvi*: lyd-ord, der angiver spytning.
- 420 *Parinthesis*: parentes. – *Claudatur Parenthesis*: lat.: parentesen slutes. – *tracteret*: behandlet. – *Contra-stevne*: stævne den stævrende for retten for at gøre modkrav gældende. – *Antestaminor*: lat.: du vil blive indkaldt som vidne; i det antikke Rom indstævnedes vidner med dette ord, idet man berørte deres øre. – *skyder (...) til*: fører som. – *driver (...) paa Døren*: smider ud.
- 421 *intet*: ikke. – *lidelig*: på skændig vis. – *Du skal ikke troe*: du kan ikke forestille dig.
- 422 *Um verzeihung (...) einzugehen*: ty.: om forladelse, nådige herre, at jeg tager mig den frihed at gå ind. – *Ich darffe (...) zu drnestig*: ty.: jeg turde ikke banke på, Deres Højvelbårenhed, thi det ville være alt for dristigt. – *Es ist mir (...) verichten habe*: ty.: det er blevet mig sagt, at herren skal have meget at forrette (bestille). – *Behüte Gott (...) Hochwohlgebohrenheit*: ty.-lat.: Gud bevare mig, velbårne herre, tværtimod, tværtimod, Deres Højvelbårenhed. – *Slig Titel (...) ikke*: Højvelbårenhed var tiltaletitel til personer af høj rang. – *Sie sagen (...) dass nicht*: ty.: sig ikke det, Deres Nåde, sig ikke det. – *Der Herr (...) studirter Man*: ty.: herren må ikke forivre sig, (men) betænke, at jeg er en studeret mand, en studeret mand.
- 423 *Bedencke doch (...) verstehe*: ty.: betænk dog, Deres Velbårenhed, at jeg forstår over 24 sprog. – *ligesaadan Kompen forngangen*: lignende kumpan (fyr) forleden. – *Es ist (...) Geburt*: ty.: men sådan er det ikke med mig; jeg vil ikke rose mig selv, men jeg er en dygtig mand og en adelsborger af fødsel. – *Patricius*: lat.: adelsborger, patricier; i antikkens Rom medlem af gl. rom. adel, senere i Europa blot medlem af fornem (adelig el. borgerlig) familie. – *Untertäniger (...) Fräulein*: ikke helt fejlfrit ty.: underdanige tjener, nådige frøken. – *Ich bitte (...) abgeleget habe*: ty.: jeg beder underdanigst om forladelse, at jeg ikke har gjort min opvartning før. – *Alle Menschen (...) Gnädige Fräulein?*: ty.-lat.: alle mennesker må indrømme mig, at jeg har